scenariusz

warsztaty

Eko-Typografia, czyli wielkoformatowe litery z upcyklingu

czas trwania
3-4 h (rekomendowany podział na 2 spotkania)

uczestnicy
dzieci od 10 r.ż., młodzież,

efekt
wielkoformatowe, przestrzenne napisy

poziom
średni

cele

- zaprojektowanie i wykonanie samodzielnych, stabilnych liter przestrzennych (3D) z odpadów kartonowych przy użyciu technik plastycznych i modelarskich
- zrozumienie idei gospodarki obiegu zamkniętego (circular economy) oraz nadawania drugiego życia materiałom opakowaniowym (upcycling)
- nauka przejścia z formy płaskiej (2D – szablon na kartce) w formę trójwymiarową (3D)
- rozwijanie precyzji posługiwania się nożyczkami/nożem do tapet, technika stabilnego łączenia kartonu taśmą papierową oraz krycie powierzchni farbami akrylowymi

materiały i narzędzia

- zużyte kartony o różnej grubości (pudełka po dostawach, paczkach itp.)
- wydrukowane szablony liter w dużym formacie (np. format A3)
- papierowa taśma malarska (idealnie przyjmuje farbę)
- farby akrylowe (dowolny kolor + biały do ujednolicenia pierwszej warstwy)
- pędzle i małe wałki malarskie
- kuwety malarskie
- nożyczki biurowe oraz bezpieczne nożyki tapicerskie
- maty do cięcia (ochrona blatów)
- ołówki, linijki, gumki do ścierania
- ręczniki papierowe, rękawiczki jednorazowe, fartuchy ochronne

informacje dla uczestników (przed warsztatami)

Przed warsztatami, warto poinformować uczestników warsztatów (bądź ich opiekunów) o przygotowaniu odpowiedniego ubioru. Praca z farbami akrylowymi oraz taśmą i kartonem bywa brudząca, więc warto poprosić o założenie ubrań „roboczych", których nie będzie żal pobrudzić.
Zachęć uczestników do przyniesienia z domu większych, czystych kartonów po paczkach (np. po zamówieniach kurierskich), co pozwoli na wybór grubości tektury.
Jeśli przed warsztatami nie ma określonego napisu, który będzie wykonywany, dobrze, aby uczestnicy przed zajęciami zastanowili się, jaką literę chcą przygotować (np. inicjał swojego imienia) lub jakie krótkie słowo chcą ułożyć (np. LOVE, HOME, COOL), co ułatwi pracę na etapie wycinania szablonu.

informacje dla prowadzącego (warto pamiętać)

- podczas wycinania boków przestrzennych liter z kartonu falistego pilnuj, aby pionowe pasy miały falę wewnątrz tektury ułożoną wzdłuż pionu. Znacząco zwiększa to stabilność i nośność gotowej litery
- używaj wyłącznie papierowej taśmy malarskiej, a nie taśmy pakowej. Taśma malarska idealnie chłonie farbę akrylową, tworząc jednolitą i estetyczną powierzchnię bez smug

scenariusz

- twardy karton falisty bywa trudny do przecięcia przez młodsze dzieci. Zapewnij bezpieczne nożyczki techniczne lub zaangażuj się w nacinanie grubych krawędzi (nożykami tapicerskimi powinna posługiwać się wyłącznie osoba dorosła)
- farba akrylowa schnie stosunkowo szybko (ok. 20–30 minut), ale pamiętaj o zaplanowaniu tego czasu – w przerwie na schnięcie można zorganizować krótką sesję podsumowującą lub porządki na stanowiskach
- zabezpiecz stoły folią malarską lub grubymi arkuszami tektury, będzie wtedy łatwiej utrzymać czystość pomieszczenia i łatwiej posprzątać po warsztatach

przebieg warsztatów krok po kroku

ETAP I - Wprowadzenie i przygotowanie szablonów 2D (ok. 30-40 min)

1. Wstęp ekologiczny i inspiracja -rozmowa o tym, ile kartonów marnuje się każdego dnia i jak można zmienić zwykłą makulaturę w designerską dekorację pokoju lub scenografię

2. Wybór litery/słowa -uczestnicy decydują, czy wykonują inicjał swojego imienia, czy krótkie, inspirujące słowo (np. LOVE, ECO, HOME).

3. Praca z szablonem:
- uczestnicy otrzymują gotowe wydruki wielkoformatowe liter na papierze
- precyzyjnie wycinają kształt litery z papieru za pomocą nożyczek, tworząc szablon roboczy
- szablon przykładają do kartonu falistego i obrysowują go dwukrotnie (potrzebujemy dwóch identycznych płyt: na front oraz na tył litery)

Etap II - Wycinanie form i tworzenie bocznej głębi (ok. 60–75 min)

1. Wycinanie głównych baz - uczestnicy wycinają z kartonu falistego dwie główne płaszczyzny litery (przód i tył)
Wskazówka edukatora: Zwracamy uwagę, aby kierunek fali wewnątrz tektury szedł wzdłuż pionowych linii – zwiększa to sztywność konstrukcji.
2. Docinanie boków (głębi litery) - z długich, prostych pasów tektury uczestnicy docinają paski o stałej szerokości (np. 4–5 cm), które nadadzą literze trójwymiarowość.

Etap III - Konstrukcja 3D przy użyciu taśmy malarskiej (ok. 60–75 min)

1. Montaż bocznych ścianek - przy użyciu papierowej taśmy malarskiej uczestnicy mocują docięte paski kartonu prostopadle do krawędzi pierwszej płyty (frontu) litery. Następnie taśmę rwiemy lub tniemy na mniejsze odcinki i naklejamy „na zakładkę", starannie dociskając, aby konstrukcja była stabilna i sztywna.
2. Zamknięcie bryły - na tak przygotowany szkielet nakłada się drugą płytę kartonową (tył litery). Całość litery oklejamy na każdym łączeniu taśmą malarską, sprawdzając, czy litera stabilnie stoi na płaskiej powierzchni.

Etap IV - Malowanie i wykończenie (ok. 45–60 min)

1. Planowanie kolorystyki - uczestnicy dobierają barwy, mieszają farby na paletach (talerzykach), decydując o jednolitym kolorze lub wzorach (paski, cieniowania, gradienty)
2. Malowanie właściwe - uczestnicy zakładają rękawiczki i malują największe powierzchnie liter wałkiem (front, tył oraz wszystkie boki), natomiast w miejscach trudnodostępnych pędzlami.
Pierwsza warstwa powinna być malowana na biało, jeśli litera będzie jednokolorowa
3. Suszenie - odstawienie gotowych, kolorowych liter w bezpieczne, przewiewne miejsce do całkowitego wyschnięcia farby (ok. 20–30 minut).

wskazówka...

Farbę akrylową nakładamy w umiarkowanej ilości – zbyt duża ilość wody lub gruba warstwa mokrej farby na raz mogłaby rozmiękczyć tekturę

scenariusz

zakończenie warsztatów

Prezentacja i podsumowanie (ok. 15 min)

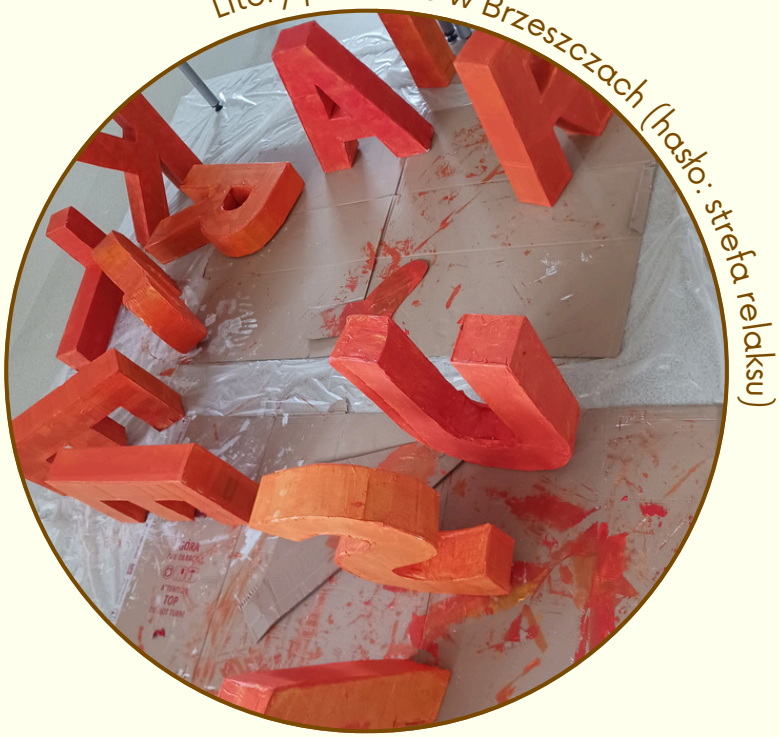
1. Stworzenie wspólnej galerii – uczestnicy ustawiają swoje litery obok siebie, układając wspólne napisy i kompozycje przestrzenne.
2. Krótka refleksja – omówienie procesu twórczego i tego, co było największym wyzwaniem (precyzyjne cięcie, trzymanie kątów przy sklejaniu taśmą czy malowanie detali) oraz refleksja nad tym, jak ze zwykłego kartonu po paczkach można stworzyć trwały element dekoracyjny.

inspiracje

Do czego wykorzystać gotowe litery?

- dekoracja wnętrza (postawione na biurku, półce z książkami lub powieszone na ścianie w pokoju młodzieżowym)
- rekwizyt do sesji zdjęciowych (litery świetnie sprawdzą się jako dekoracja podczas urodzin, sesji fotograficznych, szkolnych występów czy wydarzeń plenerowych)
- świąteczne lub okolicznościowe napisy (np. XMAS, HALLOWEEN, SUMMER)
- instalacja przestrzenna (wspólne dzieło) – połączenie liter wszystkich uczestników w wielkoformatowy napis, tak jak było to w przypadku Pracowni Orange w Brzeszczach

Warsztat można także rozbudować i dołączyć do liter sznur lampek LED, co dodatkowo doda im charakteru (w tylnej ściance lub bokach można zrobić otwory na diody), lub zamiast samego malowania farbami, można ozdobić litery techniką decoupage, obkleić je wełną, sznurkiem jutowym (nadać strukturę) lub starymi skrawkami materiałów.

Litery powstałe w Brzeszczach (hasło: strefa relaksu)

Powodzenia!

Magdalena Bucka
Pracownia Orange w Brzeszczach
listopad 2026